

1 of 1 DOCUMENT

Het Parool

8 maart 2014 zaterdag

'De rommel moet nu worden opgeruimd'

BYLINE: BART VAN ZOELLEN

SECTION: Het Laatste Woord

LENGTH: 1024 woorden

het laatste woord

In het boek Het crisisdiner waarschuwt **Bas Jacobs** dat de economie nog lang geremd zal worden door de aanpak van de eurocrisis. Een Japans scenario met jaren van geen of nauwelijks groei dreigt.

Jawel, de crisisdiners waren óók gezellig. En nee, de veelal in de progressieve hoek gezochte economen die vanaf het begin van de crisis in 2008 aanschoven waren het niet altijd met elkaar eens. Integendeel, zegt hoogleraar economie en overheidsfinanciën **Bas Jacobs**. "Het was een rijke schakering aan meningen, met vanuit de financiële sector mensen die zeer liberaal zijn tot politici geheel aan de linkerkant en van pro-Europa tot mensen die met de euro willen stoppen."

"De crisis is een veelkoppig monster. Iedereen worstelde aanvankelijk met de vraag waar het precies om ging. We probeerden van elkaar te leren. Dat was belangrijker dan een mening op tafel leggen." In De Waag of Harkema bespraken economen als Wouter Bos, Kees Vendrik, Ewald Engelen en Harald Benink de uitwegen die zij zagen. Voor het eerst zijn die nu ook gepubliceerd in de bundel Het crisisdiner.

Wouter Bos stelde in zijn column in de Volkskrant dat waarschuwingen, onder anderen van u, voor het kapotbezuinigen van de economie niet zijn uitgekomen. Wat vond u daarvan?

"Dat je na zo'n lange periode van economische achteruitgang durft te suggereren dat dit niks te maken heeft met het gevoerde begrotingsbeleid is zeer ongepast. We hebben het toch jaar na jaar in Nederland gezien. Zelfs in de optimistische raming van het Centraal Planbureau is het nationaal inkomen in 2015 lager dan in 2008. Al met al is er nu minder groei dan in de Grote Depressie van de jaren dertig."

Het beleid van de voorbije jaren was al zeer keynesiaans, betoogde Bos. Een tekort van drie procent brengt al veel extra geld in de economie...

"De economie is door de bezuinigingen en lastenverzwaringen zó veel slechter gaan draaien. Dat interpreteren als een stimulans voor de economie vind ik een verdraaiing van de werkelijkheid."

Hoe dan ook ziet het Centraal Planbureau verbetering. In 2015 daalt het tekort sterk, naar 2,1 procent.

"In 2013 werd voor vijftien miljard bezuinigd en lasten verzwaaard, in 2014 twaalf miljard. In 2015 is het ongeveer zeven miljard, de helft. Dat de groei dan wat hoger is in 2015, is volstrekt verklaarbaar. Dat het straks beter gaat, bevestigt alleen maar de schade die lasten verzwaren en bezuinigen toebrengen aan de economie."

2,1 procent is geen drie procent. Zit daar ruimte die men had kunnen gebruiken om minder te bezuinigen?

"Die vraag irriteert me mateloos. Alle nadruk op die drie procent, ook in de media, heeft ertoe geleid dat we op een verkeerde manier naar de crisis kijken. De drieprocentdiscussie is misleidend, in Nederland, maar ook in Europa. De begrotingstekorten zijn het gevolg van slechte economische prestaties, niet de oorzaak. Spanje en Ierland waren de landen met de beste begrotingen tot de crisis losbarstte. Dat geeft toch te denken?"

Griekenland moest boeten voor de ontspoorde staatsschuld, maar voor de andere landen ging die vlieger niet op, schrijft u. Hoe heeft dat idee dan zo breed kunnen postvatten?

"Dat is politiek. Als je weet dat de verantwoordelijkheid voor de financiële puinhoop voor een deel ook bij jou ligt, is het buitengewoon aantrekkelijk om je kiezers te vertellen dat 'hunnie' er een puinhoop van hebben gemaakt. De crediteurlanden in Noord-Europa en de banken hebben net zo roekeloos geld uitgeleend als de perifere landen zoals Griekenland dat hebben gedaan. "

Het gevolg is dat keynesiaans, anticyclisch beleid niet meer mogelijk is?

"En dat in de grootste crisis sinds de jaren dertig. Als banken, huishoudens en bedrijven hun balansen herstellen door te sparen, denk ik niet dat de overheid óók nog pas op de plaats moet maken. Ik vind niet dat we overheidsfinanciën maar moeten laten ontsporen, maar niet iedereen kan tegelijk z'n begroting op orde brengen. Dan kan de economie niet groeien."

Wat moet er gebeuren in Europa?

"Er wordt nu gesproken over een bankenunie, maar alleen op een manier die de volgende crisis kan oplossen. De discussie die niet wordt gevoerd is hoe we van de rommel afkomen die nu in de banken zit. Ook moet er een lender of last resort komen voor overheden, een rol die gelukkig door de ECB is genomen. Daarnaast is budgettaire backup nodig van de Europese noodfondsen en de bankenunie die systeembanken kan saneren en herkapitaliseren, desnoods met Europees geld. Maar landen zijn nog niet bereid de budgettaire consequenties te aanvaarden."

Dus de crisissfeer sluimert voort?

"Uit de stresstesten zal moeten blijken dat een aantal banken in verschillende eurolanden het niet redden, zelfs niet met een bail-in (als obligatiehouders en spaarders worden aangesproken). Ik geloof dat uiteindelijk borging door de belastingbetaler nodig is. Maar daarvan is nou net afgesproken dat dat nooit meer gebeurt. We moeten de rommel nu opruimen. Dat is de erfenis van ontwerpfouten van de euro en die moeten we met zijn allen financieren. Maar iedere politicus die zegt dat we ons verlies moeten nemen, verliest de volgende verkiezingen. Het gevolg is dat we doorstrompelen naar een Japan-achtig scenario waarin we helemaal niet meer groeien. Omdat de problemen in het financiële stelsel niet worden opgelost komt de economie langzaam tot stilstand of is ze nauwelijks nog vooruit te branden."

Maar is er dan eerst een Japan-scenario nodig voordat politici op andere gedachten komen?

"Daar moeten we serieus rekening mee houden. De problemen bij de banken worden onvoldoende opgelost. De Europese Centrale Bank kan niet veel doen. De lidstaten zitten nog steeds in een budgettaire keurslijf. En er zijn nog steeds veel schulden, dus mag je niet verwachten dat sterke economische groei snel terugkeert. Schraalhans blijft keukenmeester."

In De Balie discussiëren tafelgasten van het Crisisdiner morgenavond over de toekomst van de euro, 20.00 uur.

Crisisdiner Economen bespraken uitwegen uit de crisis tijdens etentjes

Bas Jacobs: Het crisisdiner, Prometheus Bert Bakker, EUR19,95.

'Door bezuinigen en lasten verzwaren is de economie veel slechter gaan draaien'

LOAD-DATE: 7 March 2014

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

GRAPHIC: Bas Jacobs: 'De erfenis van ontwerpfouten van de euro moeten we met zijn allen financieren.'
foto domin meinema

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: Het Parool

Copyright 2014 De Persgroep Nederland BV
All Rights Reserved